



Kommuneplan for idrett og fysisk aktivitet 2018-2021

*Godkjent i kommunestyret
11.12.2017 (K.sak 77/17)*

Innhold

1.	Innledning.....	5
1.1.	Bakgrunn for planen.....	5
1.1.1	Begrepsavklaring	5
1.2	Planprosessen.....	5
2	Overordnet mål	7
2.1	Prioriterte målgrupper	7
2.2	Prioriterte anlegg/områder	7
3	Utviklingstrekk og utfordringer	8
3.1	Befolkning.....	8
3.2	Utfordringer.....	8
3.3	Sosiale forskjeller.....	8
3.4	Det flerkulturelle Sel.....	8
3.5	Utfordringer fremover.....	9
3.5.1	Befolkningssammensetning	9
3.5.2	Utjevne sosiale forskjeller	9
3.5.3	Utviklingsarbeid.....	9
4	Føringer for arbeidet	10
4.1	Statlig idrettspolitikk	10
4.1.1	Idrett	10
4.1.2	Friluftsliv	10
4.1.3	Frivillighet	10
4.1.4	Spillemidler til anlegg	10
4.1.5	Momskompensasjon idrettsanlegg	11
4.2	Regionens satsing på idrett og folkehelse.....	11
4.3	Sel kommunes idrettspolitikk.....	11
4.3.1	Økonomiske virkemidler	12
4.3.2	Tilskudd fra Sel kommune	12
5.	Overordna handlingsprogram	14
5.1	Sel kommunes overordna mål.....	14

Vedlegg:

Detaljert handlingsprogram for aktivitet, vedlegg 1

Detaljert handlingsprogram for områder for fysisk aktivitet, vedlegg 2

Detaljert handlingsprogram for idrettsanlegg, vedlegg 3

Langsiktig handlingsprogram, vedlegg 4

Anleggsutbyggingen i forrige planperiode (2012 – 2017) – resultat og utfordringer , vedlegg 5

Statistikker, folkehelse, vedlegg 6

Litteraturliste, vedlegg 7

Foto side 1: Pål Ellingsbø

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for planen

Gjennom rundskriv V-0798 har Kulturdepartementet satt krav om at alle kommuner skal utarbeide en kommuneplan for idrett og fysisk aktivitet. Planen er en forutsetning for tildeling av spillemidler. Planen skal vedtas av kommunestyret.

Kommuneplanen er det overordna styringsdokumentet for idrett og fysisk aktivitet i kommunen. Planen skal vise hvilke målsettinger kommunen har for området. En viktig del av planen er handlingsprogrammene (vedlegg 1 – 4) som skal styre utviklingen av aktivitet og utviklingen av anlegg/områder opp i mot målsettingen. Hele planen revideres hvert fjerde år, mens handlingsprogrammene rulleres årlig.

Oversikter over lag organisasjoner og anlegg/områder for idrett og fysisk aktivitet finner du ved å følge denne linken:

[Lag og organisasjoner](#)

Utover i planen vil det være referanser til den faglitteraturen som ligger til grunn for arbeidet. Her er linkene lagt direkte inn i teksten.

Tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet er et viktig helsefremmende arbeid for både fysisk og psykisk helse. Det er viktig for kommunen å videreføre og styrke arbeidet med dette. Målene gitt i planen er avhengig av privat innsats, kommunale tilskudd og forankring i øvrig kommunalt planverk, i administrasjon og prosjekter i kommunen.

1.1.1 Begrepsavklaring

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås egenorganisert trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og lekepregede aktiviteter.

1.2 Planprosessen

En arbeidsgruppe ledet av Terje Jonny Sveen (AP), har hatt ansvar for planarbeidet etter at Kommunestyret i Sel den 12.12.2016 (sak 79/16) vedtok å starte arbeidet med revidering av planen.

Arbeidsgruppa har i tillegg bestått av:

Rolv Myrum (Idrettslagene)

Ole Erik Bjørnstadhaugen (Idrettslagene)

Safa Abubasha (Sel Ungdomsråd)

Elin Tho (Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne)

Astrid Bekkemellem (Eldrerådet)

Pål Ellingsbø (SP)

Grethe Enlid (Plan og teknisk)

Ørjan Venås/Per Ivar Dahlum (kommunal eiendom)
Kjersti Sørhaugen (rehabilitering)
Mette Josten (kultur), som har vært sekretær for gruppa.

I tillegg har arbeidsgruppa ved behov knyttet til seg faglig assistanse fra:

- Hege Lorentzen, koordinator i samfunnsmedisin ved NGLMS
- Stian Høglien, Idretts- og fysakkoordinator Regionrådet i Nord-Gudbrandsdalen
- Hanna Breden, Tilrettelagt reiseliv
- Britt Ingrid Teigen, Hverdagsaktiviteter

2 Overordnet mål

Målinger fra 2014 viser at 14 % av innbyggerne drev med lett fysisk aktivitet i mindre enn 1 time pr uke. Det overordnede målet for denne planen er å øke antall innbyggere som ukentlig er fysisk aktive hver uke..

2.1 Prioriterte målgrupper

- Skole
 - o Skolen i Sel bør i løpet av planperioden tatt i bruk «Aktiv læring – daglig fysisk aktivitet i skolen»
- Voksne
 - o Redusere andel lite aktive innbyggere i løpet av planperioden fra 14 % til 7%.
- 3«Treningskompis»

I løpet av planperioden skal vi ha på plass en oversikt over frivillige/støttekontakter som skal være med og motivere til fysisk aktivitet for disse gruppene:

 - o mennesker med nedsatt funksjonsevne
 - o innvandrere
 - o inaktive

Ordningen må utvikles i samarbeid med lag og organisasjoner.
- Aktiviteter for beboere på institusjonene og heldøgns omsorgsboliger
 - o Aktiviteter med sang/musikk og bevegelse, tilbudet må utvikles i samarbeid med frivillige/venneforeninger

2.2 Prioriterte anlegg/områder

Arbeid med idrett og fysisk aktivitet skal ha tverrfaglig og helheltlig fokus i kommunen. Disse anleggene eller områdene skal prioriteres spesielt i kommunen sitt arbeid for å nå målet om økt andel innbyggere som utøver god fysisk aktivitet.

- Ny flerbrukshall på Otta
- Ordinære anlegg som legger til rette for variert fysisk aktivitet. Det skal vektlegges at slike anlegg får en utforming som gjør at de også fungerer som sosiale møteplasser
- Gode nærmiljøanlegg og lekeplasser i tilknytning til skoler, bo- og sentrumsområder
- I Sel kommune er det knapphet på arealer for aktiviteter i sentrum. Det må derfor tas hensyn til dette ved eventuell utbygging/bruksendring av grøntområdet.
- Tilrettelegging slik at barn og unge kan gå eller sykle til aktivitetsområder / skoler
- Det skal tilrettelegges med stier og løyper i bonære strøk. Tilrettelegging for brukere med spesielle behov prioriteres.
- Arbeide for finne gode uformelle møteplasser som kan få midler fra den nye spillemiddelordningen: nyskapende aktivitetsarenaer

3 Utviklingstrekk og utfordringer

3.1 Befolkning

Folketallet i Sel kommune har vært i gradvis tilbakegang i mange år. Pr. 1. januar 2017 var det 5 916 innbyggere i kommunen, dette viser en nedgang på 19 personer fra 1.1.2016.

Befolkningsframskriving frem mot 2040 viser at det forventes nedgang framover og at det på sikt vil bli færre yngre og flere eldre i kommunen. Følgende tabell viser resultat av befolkningsframskriving mht antall innbyggere totalt. (Kilde SSB)

År	2020	2025	2030	2035	2040
Innbyggere totalt	5873	5815	5812	5839	5866

For oversikt over statistikker brukt i dette kapittelet henvises det til vedlegg 6

3.2 Utfordringer

Statistikk de siste årene når det gjelder bruk av medikamenter i Sel kommune, viser en økning i forhold til sykdommer som bl.a. er relatert til livsstil for våre innbyggere. Det har vært en gradvis økning i andel som har tatt ut minst en resept på medisiner mot sukkersyke (diabetes type II) og hjerte-/karsykdommer. Andel nye tilfeller av kreft ser også ut til å stige gradvis. Det er en stor andel av innbyggerne som går til legen pga muskel-/skjelettplager eller psykiske plager og lidelser. 1634 personer med diagnose muskel- skjelettplager eller -sykdommer og 786 personer med diagnose psykiske symptomer eller lidelse fra Sel kommune var i kontakt med fastlege eller legevakt i årlig gjennomsnitt i perioden 2013-2015. Angst og depresjon var de dominerende lidelsene for disse.

3.3 Sosiale forskjeller

Å ha lav inntekt har mange konsekvenser for dem det berører. Barn og ungdommer i lavinntektsfamilier opplever bl.a. sin helse som dårligere enn barn og ungdommer av foreldre med normal/høy inntekt. Dette kan medføre utfordringer i forhold til deltakelse i aktiviteter – både på skolen og i fritiden.

I Sel kommune levde 13,5 % av innbyggerne i lavinntekt-husholdninger i 2015 (det henvises til diagram for definisjon). For innbyggere under 17 år var andelen 15,7 % - det vil si ca. 180 barn og unge. (Kilde: SSB)

3.4 Det flerkulturelle Sel

Sel kommune er et flerkulturelt samfunn med innbyggere fra om lag 40 nasjoner. Dette betyr at Sel består av mange enkeltindivid og grupper fra svært ulike land og kulturer. Sel kommune har i egen plan for integrering og inkludering «Det fleirkulturelle Sel» har et uttalt mål om at alle innvandrere som kommer til kommunen skal føle-at de er en ressurs i samfunnet, og at samfunnet ser innvandrere som en ressurs. Dette omfatter også en tidlig forventningsavklaring om en gjensidig «aktivitetsplikt».

Sel kommunes målsettinger for god integrering er blant annet:

- Ha tydelige verdier koplet opp mot kommunale målsettinger for inkludering
- Skape arenaer for møter mellom innvandrere og lokalbefolkning.
- Jobbe for å få til aktiv rekruttering til lag og foreninger
- Tilby fadderordninger for alle nylig komne innvandrere

For å fremme fysisk aktivitet i alle grupper i befolkningen er det viktig å ta utgangspunkt i tradisjoner og erfaringer. Dette innebærer å ta hensyn til den betydningen fysisk aktivitet har i ulike kulturer, og trekke veksler på dette i arbeidet med å motivere til fysisk aktivitet.»

3.5 utfordringer fremover

3.5.1 Befolkningssammensetning

Denne er vanskelig å styre, alle prognoser sier at vi stadig får flere eldre og færre yngre. Dette vil medføre at vi i mye større grad enn tidligere må ha fokus på helsefremmende aktiviteter også for voksne / eldre. Det er likevel viktig å gi barn og ungdom gode opplevelser og vaner som de kan ta med seg inn i voksenalderen.

3.5.2 Utjevne sosiale forskjeller

Forskning på området viser at det er klare forskjeller knyttet til sosiale klasser. Både egen utdanning, egen bruttoinntekt og husstandens samlede inntekter slår tydelig ut når det gjelder å tilfredsstille helsekravene til fysisk aktivitet. (1 Gunnar Breivik og Kolbjørn Rafoss: Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosiale ulikhet)

Krav om utstyr kan være hemmende for deltakelse. I Sel har vi Utstyrsbank som på kort sikt kan være med å løse utstyrsbehovet, men det er viktig at det i planperioden arbeides tverrfaglig for å finne langsiktige løsninger på utstyrsbehovet.

For å sikre at alle barn/ungdom får et minimum av fysisk aktivitet er barnehagen, skolen og skolefritidsordningen viktige arenaer. Her når vi alle barn på tvers av sosiale forskjeller, etnisitet og kjønn. For at barna skal kunne få gode opplevelser må følgende være til stede:

- gode uteområder
- tilgjengelig utstyr
- engasjerte voksenpersoner

Å arrangere en demonstrasjonsdag i skolene, der lag og organisasjoner får vist fram sine tilbud og elvene kan få prøve mange nye tilbud, i sammen med at demonstrasjon av tilbud i utstyrsbanken kan være en metode for å utjevne sosiale forskjeller.

3.5.3 Utviklingsarbeid

Sel kommune har flere større utviklingsarbeider på gang eller under planlegging, som omhandler valg som kan få betydning for hvordan innbyggere sin tilgang til fysisk aktivitet vil bli. Her kan nevnes ny Otta skole 1-7 og ny felles sentrumsbarnehage. Dette skaper både store utfordringer og store muligheter. Det blir viktig at en i alle faser av arbeidet her evner å tenke aktivitet for å:

- sikre gode sammenhengende grøntområder
- gode og trygge løsninger for gående og syklende
- gode turstier/-områder både i nærmiljøet og på fjellet
- gode skiløyper
- utvidet åpningstid for anlegg som brukes til egentrening, eks. svømmehaller.

¹ [https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1343/IS-0613%20Rapport%20Helsedirektoratet%20\(3a\).pdf](https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1343/IS-0613%20Rapport%20Helsedirektoratet%20(3a).pdf)

4 Føringer for arbeidet

4.1 Statlig idrettspolitikk

4.1.1 Idrett 2

Idrettspolitikken skal bidra til at folk har et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud, både i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert aktivitet. Den viktigste målgruppen for den statlige idrettspolitikken er barn og ungdom.

4.1.2 Friluftsliv 3

Friluftsliv er et viktig tema i regjeringens folkehelsearbeid. Det skal være en lav terskel for å ta del i friluftsliv. Regjeringen ønsker å legge til rette for at flest mulig får et aktivt friluftsliv. Friluftsliv i nærmiljøet er derfor prioritert.

4.1.3 Frivillighet 4

Regjeringen ønsker en frivillig sektor som vokser frem nedenfra og blir friere fra politisk styring.

4.1.4 Spillemidler til anlegg

I sin rapport "Statlig idrettspolitikk inn i en ny tid" 5, avlevert 8. juni 2016, pekte utvalget blant annet på at det er behov for bedre lokale prioriteringsprosesser når det skal avgjøres hvilke anlegg for idrett og fysisk aktivitet som skal bygges.

Tildeling av spillemidler styres etter «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet». 6 Denne revideres årlig. Spillemidlene kan brukes til følgende anleggstyper:

- **Nærmiljøanlegg (nybygging og rehabilitering):**

Enkle og åpne anlegg for fysisk aktivitet (trening, trim, lek) beregnet for lokalbefolkningen og beliggende i eller i direkte tilknytning til boligområder/grender.

- **Ordinære anlegg (nybygging og rehabilitering)**

Anlegg med en standard som gjør det mulig å arrangere mesterskap – fra KM til NM. De tekniske kravene til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene for det enkelte særforbund.

² <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/idrett/id2001187/>

³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/9147361515a74ec8822c8dac5f43a95a/no/pdfs/stm201520160018000dddpdfs.pdf>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/frivillighet/innsiktsartikler/om-frivillighetspolitikken/id2076537/>

⁵ <https://www.regjeringen.no/contentassets/3ab984dc671847bebe9a1cd2ec11f0ec/statlig-idrettspolitikk-inn-i-en-ny-tid.-rapport-fra-strategiutvalg-for-idrett.pdf>

⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/34fad27c0ac4485c9f9d7aa01875bfe1/v-0732b-2017-bestemmelser-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet-2-utgave.pdf>

- **Spillemidler til anlegg for friluftsliv i fjellet**

Søkere kan være foreninger tilsluttet Den Norske Turistforening (DNT) eller andre frivillige foreninger med tilsvarende formål.

Søknadene sendes til og blir behandlet av DNT. Frist for innsending av søknad er 15. november.

- **Ny tilskuddsordning for nyskapende aktivitetsarenaer (3-årig prosjekt fra 2017)**

Skal bidra til etablering av nye typer anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet. Hensikten med ordningen er å stimulere kommuner til kreativitet og nytenkning når det gjelder utforming av anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet.

For å kunne få støtte fra denne tilskuddsordningen forutsettes det derfor at anlegget inneholder vesentlige elementer av nyskaping. Departementet understreker betydningen av at relevante brukergrupper involveres i utforming og plassering av anlegget.

4.1.5 Momskompensasjon idrettsanlegg

En ny ordning for momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg ble etablert i 2010. Ordningen gjelder bygging eller rehabilitering av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg for friluftsliv i fjellet. De som fyller vilkårene kan søke om kompensasjon for merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Det er Lotteri- og stiftelsestilsynet som forvalter denne ordningen, se link. ⁷

4.2 Regionens satsing på idrett og folkehelse

Målsettinger for det regionale arbeid

- Forebyggende arbeid for bedre folkehelse i Nord-Gudbrandsdal
- Stimulere erfaringsutveksling på tvers av kommunene
- Styrke det administrative arbeidet, stimulere frivilligheten og øke kompetansen innen for idretten

Regionale oppgaver/prosjekter

- Formalisere samarbeidet mellom idrettsrådene i Nord-Gudbrandsdal
- Legge til rette for fysisk aktivitet for barn med spesielle behov, bl.a. prosjektet «E æ aktiv æ du?» der det gjennomføres en aktivitetsdag pr. kommune i året. Målgruppe: barn med spesielle behov.
- Initiere helsefremmende tiltak for barnehager og skole, gjennom prosjektet «Aktiv Læring».
- Kompetansehevende kurs innenfor barnehage, skole og idrett i samarbeid med koordinator i samfunnsmedisin Hege Lorentzen
- Styrke nærmiljøanleggene i Nord-Gudbrandsdal
- Støtte ski-, fotball- og annet idrettssamarbeid for ungdom i regionen.

4.3 Sel kommunes idrettspolitik

Idrett og fysisk aktivitet er den største fritidsaktiviteten i Sel kommune. Idrett og fysisk aktivitet er derfor viktig i et forebyggende perspektiv, både for unge og eldre. Fysisk aktivitet vil være med å muliggjøre at Sel kommunes mål om at alle innbyggere kan bo i sine hjem så lenge som mulig kan nås. Folkehelseperspektivet omhandler også den psykiske helsen. Her er arbeid med idrett og fysisk

⁷ <https://lottstift.no/nb/tilskuddsordninger/om-momskompensasjon-generell-ordning/>

aktivitet av vesentlig betydning, særlig for barn og unge. Sist men ikke minst er fysisk aktivitet som viktig rekreasjon og trivselsfaktor i hverdagen.

Folkehelseperspektivet skal ha stor vektning i all planlegging i Sel kommune framover.

For å sikre en felles innsats vektlegges følgende kriterier:

- fremmer befolkningens helse og trivsel
- forebygger sykdom, skade eller lidelse
- arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som påvirker helsen

4.3.1 Økonomiske virkemidler

Den statlige anleggspolitikken vektlegger at det innenfor rammene er et mål at staten gjennom innretningen av spillemiddelordningen skal bidra til at anleggsmassen samlet gir grunnlag for variert aktivitet over hele landet.

(Kilde: «Den norske idrettsmodellen»)

4.3.2 Tilskudd fra Sel kommune

4.3.2.1 Driftstilskudd til idrettsformål

Kostnadene med å drive idretten er økende og idretten konkurrerer i langt større grad med andre fritidsaktiviteter enn før. Idrettslagene stilles overfor større utfordring med å få på plass driftsmidler. Pr. 2017 er rammen for det kommunale tilskuddet på kr 450.000.

Kommunen har som mål å øke tilskuddet til minimum kr 550 000 innen utgangen av planperioden.

4.3.2.2 Tilskudd til løypepreparering

Godt tilrettelagte skiløyper er viktig både for organisert idrett, egenorganiserte aktiviteter og vinterturisme.

Tilskudd til løypepreparering er pr. 2017 på kr 140.000.

Kommunen har som mål å øke tilskuddet til minimum kr 200 000 innen utgangen av planperioden.

4.3.2.3 Tilskudd til anlegg

Sel kommune har mange privateide idrettsanlegg.

Det kan vedtas bevilgninger til anlegg (nyanlegg og rehabiliteringer), men pr. dato ligger det ikke inne øremerkede midler til dette i økonomiplanen.

For velforeningene i boligfeltene er det satt av kr 30 000 i årlig støtte. Det kan gis støtte til: opparbeiding/vedlikehold av lekeplasser/friareal/balløkker. I tillegg kan det søkes om støtte til utstyr og vedlikehold av sosiale samlingsplasser, vedlikehold av stier/beinveger inkl. etablerte trapper / rekkverk, vegetasjonsrydding mm. Alle type velforeninger kan søke støtte fra kulturmidlene. Her blir det gitt støtte til bl.a. lekeplasser og stirydding.

4.3.2.4 Registrering/merking/vedlikehold av stier

Stier som er godt ryddet og merket er viktige både i et folkehelseperspektiv og som en reiselivssatsing, det må derfor øremerkes tilskudd til dette i planperioden.

Arbeidet med registrering av stier må gjennomføres i planperioden. Dette skal danne grunnlag for eget kart/digitale løsninger.

Når dette er på plass kan en prioritere hvilke stier som skal vektlegges ved økonomisk støtte.

Halleie

Norges Idrettsforbund sin målsetting er gratis halleie for barn og ungdom.

Halleie for trening for barn og ungdom er skjermet mot økninger ved den årlige justeringen av gebyrregulativet, det er viktig at dette prinsippet videreføres.

Spillemidler

I forrige planperiode (2012 – 2017) mottok anlegg i Sel kommune kr 1 870 000. Dette er nedgang på kr 4 784 000, noe som er svært bekymringsfullt. Antall søknader fra Sel kommune har vært tilnærmet lik i disse to planperiodene. (For detaljer informasjon se vedlegg 5)

5. Overordna handlingsprogram

For å nå de definerte målene kan utfordringene vi står overfor brytes ned i to hovedpunkt; motivasjon og tilgjengelighet.

Motivasjon har sammenheng med holdninger, som i stor grad er avhengig av dyktige og inspirerende mennesker, både i den frivillige idretten, barnehage, skole/SFO og på andre arenaer. Motivasjon handler også om kunnskap, inspirasjon og hjelp til å komme i gang med fysisk aktivitet. Dette vil kreve at aktivitetsfremmende tiltak går som en rød tråd gjennom alle kommunens planer.

Tilgjengelighet dreier seg om sikre grønne områder i tettstedene og korridorer ut til friluftsområder. For anlegg dreier det seg om bygging av nye og vedlikehold/ tilrettelegging av gamle. Sett i et folkehelseperspektiv bør det også utredes om det er muligheter til å få gode og trygge gang/sykkelveier til anleggene.

Det må jobbes med at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan delta på eksisterende aktiviteter og arenaer.

Tilgjengelighet henger også sammen med at det finnes treningstilbud til en pris som ikke oppfattes som en økonomisk belastning, samt at det ikke stilles krav som er for høye. Lavterskeltilbud og tilrettelegging av områder for egentrening bør derfor prioriteres høyt. Utstyrsbanken er en viktig brikke i dette arbeidet, de tilbyr utlån av utstyr for fysisk aktivitet, ved akutte behov. Det er viktig at Sel kommune jobber for å styrke og utvikle utstyrsbanken.

5.1 Sel kommunes overordna mål

Mål	Tiltak	Ansvar/kommentar
I Sel kommune skal det finnes et mangfold av aktiviteter og arenaer	1. I alle utbyggingsprosjekter og arealplaner skal det legges vekt på å sikre gode områder for fysisk aktivitet 2. I anleggspolitikken skal det legges til rette for aktivitet gjennom utbygging av nærmiljøanlegg og idrettsanlegg. Flerbrukshaller skal i den grad det er hensiktsmessig bygges i tilknytning til skoler	1. Plan og teknisk Sel Idrettsråd 2. Plan og teknisk, kommunal eiendom, kultur, skole/ barnehage og Sel Idrettsråd
I Sel kommune skal vi tilrettelegge slik at alle innbyggere skal ha mulighet til å være fysisk aktive	1. Treningskompis 2. Lavterskeltilbud	1. FYSAK-gruppa, i samarbeid med voksenopplæringen og kultur. Skal vi lykkes med dette forutsettes det et godt samarbeid med lag/ organisasjoner og enkeltpersoner. (Tre fokusdager pr. år) 2. Rehabilitering/ frisklivssentralen i samarbeid med lag og organisasjoner

	3. Frisklivsresept 4. Utstyrsbanken (kortidsutlån av utstyr) I planperioden er det viktig at følgende utfordringer løses: • Økonomiske rammer som sikrer videre drift, utvikling og nyinnkjøp og sikrer at det kan lånes ut utstyr i Heidal og på Sel. Det blir søkt om støtte fra Bufdir. • Behov for lager for utstyret • Vedlikehold av utstyret 5. Langtidsbehov for utstyr og økonomisk støtte til aktivitet	3. Legetjenesten, rehabilitering/ frisklivssentralen i samarbeid med private helsetilbud og treningssenter 4. Kultur, Frivilligsentralen, Sel bibliotek og NAV 5. NAV i samarbeid med helsestasjonen, barneverntjenesten, flyktningkonsulenten og lag/organisasjoner
I Sel kommune ønsker vi å tilrettelegge slik at alle barn og unge skal få tilbud om fysisk aktivitet både i barnehage, på skole og fritid	1. Gode uteområder og varierte uteaktiviteter i barnehagene 2. Aktiv læring – daglig fysisk aktivitet i skolen 3. Det skal arbeides for at alle elever skal være ute i friminuttene 4. Gratis fritidsaktivitet 5. Videreføring av tilbudet «Høgt og lågt» - gratis tilbud for småskoletrinnet (barn og foreldre). Målgrupper: Barn som ikke er med i organisert idrett	1. Kommunalsjef / barnehager 2. Kommunalsjef / skoler 3. Kommunalsjef skole / rektorer 4. Kultur i samarbeid med frivillig sektor 5. Rehabilitering i samarbeid med helsestasjonen

Detaljert handlingsprogram for aktivitet, vedlegg 1

Detaljert handlingsprogram for områder for fysisk aktivitet, vedlegg 2

Detaljert handlingsprogram for idrettsanlegg, vedlegg 3

Langsiktig handlingsprogram, vedlegg 4